

результатом різних теоретичних підходів до його визначення, існування різних систем суспільних цінностей і різних суспільно- економічних відносин. Найважливішими елементами екологічної свідомості є: – усвідомлення обмеженості природи, інтегральною частиною якої є людина; – усвідомлення необхідності відмови від домінування людини над природою і необхідності встановлення динамічної рівноваги між природними системами і людською системою; – усвідомлення екологічної кризи як суспільної кризи; – усвідомлення глобального характеру екологічної кризи; – усвідомлення необхідності вирішення екологічної кризи; – усвідомлення необхідності розробки глобальної стратегії розвитку як передумови існування життя; – усвідомлення існування соціальних сил, їх здібності до спілкування і здатності передбачення динамічного розвитку суспільства. Тому сучасна екологічна ситуація настійно вимагає твердження в суспільному створенні нової парадигми, згідно якої досягнення антропогенної діяльності корегувалися б критеріями екологічної доцільності.[3]

Список використаних джерел

1. Варго О.М. Екологічна свідомість як умова становлення екологічного суспільства: дис. канд. філософ. наук: 09.00.03 / Харківський ун-т повітряних сил ім. Івана Кожедуба. – Х., 2006.
2. Дерябо С.Д. Экологическая педагогика и психология. / С.Д. Дерябо, В.А. Ясвин– Ростов-на-Дону: Феникс, 996. – 224 с
3. Львовичкіна А.М. Основи екологічної психології. Навч. посіб. / А.М. Львовичкіна– К.: МАУП, 2004. – 130с.

Корянова Ю.

*магістрантка II курсу спеціальності 101 Екологія
Науковий керівник – доц. Лісова Н.О.*

УКРАЇНА ЯК ЕКОЛОГІЧНА ДЕРЖАВА, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Інтенсивний науково-технічний прогрес, впровадження новітніх технологій у виробничий процес, а також активізація господарської діяльності стали наслідками зміни клімату, зростання шкідливих викидів у навколишнє середовище, збільшення шумового навантаження.

Сьогодні для нашої планети притаманний процес самовиснаження, а разом з цим іде в минуле егоїстична цивілізація, побудована на

наступний рівень розвитку: єдності людини і світу, гармонійної взаємодії великого організму планети Земля.

Розбудова екологічної держави стала мейнстрімом сучасного державотворення, що обумовлено світовою тенденцією збереження навколишнього середовища, створення безпечних та нешкідливих умов для життя людства. Європейські країни перебувають на стадії постіндустріального розвитку. Провідна роль у такому суспільстві відводиться галузі послуг, науці, освіті. В основі постіндустріального розвитку лежить створення безпечних умов життя, знаходження балансу між швидким зароблянням грошей та створенням екологічно чистих умов для життя .

Сьогодні в Україні частка відносно чистих територій держави становить 7%; умовно чистих – 8%; малозабруднених -15%; небезпечні для життєдіяльності людини – 70%, з яких 1.7% - визнано територіями екологічного лиха, тому проблема взаємодії природи та людини набуває особливої актуальності й обумовлює потребу розроблення та впровадження заходів для зменшення навантаження на навколишнє середовище.

Технологічна діяльність людини суперечить природі. Близько 30% загальних захворювань населення промислових центрів зумовлені забрудненням атмосфери. Базовими недоліками України на сучасному етапі є складні, багатогранні чинники, який здійснюють комплексний, тотальний вплив на всі галузі економіки, діють у різних сферах, на різних рівнях господарювання, а отже, потребують особливої уваги, особливих рішень, тобто системного вирішення з боку держави.

Таким чином, наразі наявно те що:

- макроекономічна політика, яка змушує суб'єктів господарювання екстенсивно використовувати природні ресурси;
- інвестиційна політика, орієнтована на розвиток ресурсномістких секторів економіки;
- помилкова секторальна політика (паливно-енергетичний комплекс, сільське господарство, лісове господарство тощо);
- нестабільне законодавство;
- відсутність прав власності на природні ресурси;
- відсутність екологічно збалансованої довгострокової економічної стратегії;
- на регіональному і локальному рівнях недолік прямого та непрямого ефекту від охорони довкілля (економічного й соціального) – «глобальні прибутки»;

-інфляція, економічна криза й нестабільність економіки, що заважає реалізації довготривалих проектів, до яких належить більшість екологічних проектів;

- природно-ресурсний характер нашого експорту;
- існування дійсно великого стимулу до отримання значних і швидких прибутків від продажу природних ресурсів (ліс, руда);
- відсутність екологічного мислення, екологічної свідомості.

Причиною нестабільного екологічного становища України є здебільшого економічні чинники, а саме:

- структурна деформація господарства з домінуванням сировинно-видобувного та ресурсоємного виробництва;
- недосконалість екологічного обґрунтування планів і проектів економічного розвитку;
- слабка ефективність діючих адміністративно-економічних механізмів захисту навколишнього середовища.

Для покращення становища необхідна державна екологічно спрямована стратегія, яка має на меті покращити екологічні параметри діяльності держави. Наприклад науково-обґрунтована екологізація виробничого процесу: модернізація технологій, кінцевого продукту, ресурсного забезпечення, екологічна культура виробництва та свідомості персоналу; стратегія достатності; стратегія мінімізації відходів; ресурсозбереження; стратегія чистого виробництва. Оскільки будь-яка господарська діяльність здебільшого має на меті отримання «максимального прибутку», неможливо на даному етапі розвитку українського суспільства розвивати лише вартісні (економічного характеру) показники: капітальний ремонт, витрати на обладнання, нові будівництва природоохоронного призначення, екологічні податки, штрафи, інвестиції тощо. Варто враховувати і нефінансові показники як розвитку і навчання персоналу, які враховують рівень підготовки у навчальних закладах, заходи перепідготовки та стажування. Потрібне діюче законодавство в контексті розбудови екологічної держави, постійне оприлюднення обсягів викидів найбільших «забруднювачів», постійний діалог щодо наявності екологічних проблем, пошук шляхів та донесення шляхів їх вирішення; популяризація екологічних привичок, екологічного стилю життя (екологічний транспорт, велосипедизація, сортування відходів, розумне споживання, активний захист природи, заходи щодо озеленення територій, тощо).

Список використаних джерел

1. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 р. № 1264-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 41. – С. 546–561.

2. Економіка природокористування і охорони довкілля: зб. наук. пр. / РВПСУ України НАН України. – К.: РВПС України НАН України, 2009. – 266 с.
3. Ілляшенко С.М., Божкова В.В. Управління екологічними ризиками інновацій. - Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. - С. 24.

Лазорчик І.

*магістрант II курсу спеціальності 101 Екологія
Науковий керівник – доц. Барна І.М.*

ЕКОЛОГІЧНІ ВЕДЕННЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Виробництво сільськогосподарської продукції є одним з найпоширеніших видів людської діяльності. У процесі ведення сільського господарства змінюються екологічні умови навколишнього середовища. Площі, зайняті лісами, чагарниками і луками з різноманітною природною рослинністю зменшуються. Зазнають істотних змін природний біологічний колообіг внаслідок втрати величезної маси хімічних елементів, радіаційний і водний баланс величезних територій, гідрологічний режим. Погіршуються природні умови проживання тварин і птахів, забруднюються атмосфера, гідросфера і літосфера. Ґрунти в процесі тривалого господарського використання втрачають свою природну родючість, деградують або повністю руйнуються.

Нині досить поширеним явищем стало ураження культурних рослин різними хворобами і шкідниками. Вирощування одних і тих самих видів рослин на великих площах робить їх більш вразливими щодо захворювань, а також створює сприятливі умови для розвитку окремих видів шкідників. Останнє наглядно можна проілюструвати на прикладі колорадського жука. Перші його екземпляри були випадково завезені разом з картоплею з Америки до Європи спочатку на Піренейський півострів. [1] Звідти і почалася його поступова експансія на схід де він знаходив досить сприятливі умови для свого розвитку. Зараз його можна зустріти практично на будь-якому картопляному полі.

У боротьбі зі шкідниками і хворобами застосовуються різні засоби (отрутохімікати, сівозміна, агротехніка, біологічні), але проблема в цілому ще далека від розв'язання. Крім того, використання хімічних засобів захисту рослин призводить до збільшення забруднення навколишнього середовища.

Серйозні проблеми для навколишнього середовища виникають у зв'язку із застосуванням в сільському господарстві мінеральних добрив.